

ПРОГРАМА
вступного іспиту зі спеціальності
052 «Політологія»
для вступників на навчання в аспірантурі

ЗМІСТ

Політика і наука про політику

Предмет та структура політології. Методи та функції політичної науки. Політика як суспільне явище. Теоретичні підходи до визначення політики. Політичне прогнозування.

Політична влада і політична система.

Місце та роль владних відносин у суспільстві. Політична влада, її форми і типи. Легітимність політичної влади. Типи легітимності. Політична система суспільства: особливості, структура, функції та типи. Особливості політичної системи України.

Політична діяльність та політичні технології.

Політичний процес: сутність та різновиди. Політична діяльність: рівні, напрями та форми. Політичні технології: поняття та класифікація. Технології прийняття та впровадження політичних рішень.

Особистість у політичному процесі.

Процес політичної соціалізації: суть, етапи, агенти та моделі. Політична участь та її форми. Причини та види політичної бездіяльності. Інститут політичного лідерства.

Суб'єкти політики.

Суб'єкти політики: поняття та типологія. Форми взаємодії суб'єктів політики. Нація як суб'єкт політики. Особливості політичних еліт як суб'єктів політики.

Політичні партії та партійні системи.

Сутність, передумови виникнення, ознаки та функції політичних партій. Типологія політичних партій. Політична партія та суспільно-політичний рух: порівняльна характеристика. Класифікація партійних систем у сучасному світі. Становлення і розвиток багатопартійної системи в Україні.

Вибори і виборчі системи.

Інститут виборів: суть, різновиди та суспільні функції. Демократичні принципи сучасних виборів. Типологія та особливості основних виборчих систем. Еволюція виборчої системи України.

Виборчий процес та виборча кампанія.

Виборчий процес та його основні етапи. Ресурсне забезпечення виборів. Стратегія і тактика виборчої кампанії. Моделі проведення виборчих кампаній.

Держава і громадянське суспільство.

Держава як інститут політичної системи суспільства: сутність, і теорії походження Ознаки та функції держави. Парадигми держави. Правова держава: сутність, принципи та шляхи формування. Основні засади громадянського суспільства. Становлення громадянського суспільства та правової держави в Україні.

Форма держави.

Форма держави та її складові. Державно-територіальний устрій. Форми державного правління. Сутність та різновиди монархічної форми правління. Різновиди республіканської форми правління.

Демократія як суспільний ідеал і політична практика.

Поняття демократії, античне й сучасне розуміння демократії. Сучасні концепції демократії. Політичний режим: суть та різновиди. Демократія як політичний режим та її головні ознаки. Політичні цінності демократії. Опозиція як інститут демократії.

Недемократичні політичні режими.

Недемократичні політичні режими та їх типологія. Тоталітаризм та його різновиди. Сутність авторитаризму та різноманітність його форм. Порівняльна характеристика недемократичних політичних режимів.

Трансформація політичних режимів.

Глобальний процес поширення демократії в 19-21 ст. «Перехід» як тип суспільної трансформації. Основні способи та стадії демократичних перетворень. Особливості і фази трансформації посткомуністичних суспільств.

Система державного правління в Україні.

Українська незалежна держава як результат політичного самовизначення українського народу. Конституційні засади розбудови системи державного правління в Україні. Структура та повноваження Верховної Ради України. Конституційний статус Президента України. Кабінет Міністрів України: процедура формування та повноваження. Судова влада. Повноваження Конституційного суду України. Система стримувань і противаг у структурі

владної "горизонталі". Особливості системи місцевого самоврядування в Україні.

Зовнішня політика держави та міжнародні відносини.

Зовнішня політика держави на національний інтерес. Міжнародні відносини: сутність, види, принципи та суб'єкти. Фактори «сили» в міжнародній політиці. Причини та типологія міжнародних конфліктів, проблема їх врегулювання. Україна в системі міжнародних відносин. Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин. Основні засади зовнішньої політики України. Головні сфери зовнішньополітичної діяльності України.

Література

1. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Монографія]. К.: МАУП, 2000. – 384 с.
2. Бурдяк В.І. Теоретичні і методологічні проблеми політологічних досліджень: Навч. посібник. – Чернівці: Рута, 2005. – Ч.І. – 104 с.
3. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навчальний посібник.–К.: Знання, 2006. – 668 с.
4. Гелей С.Д. Рутар С.М. Політологія: Навч посіб. – 7-ме вид., переробл і доп. – К.: Знання. 2008. – 415.
5. Давимука С., Колодій А., Кужелюк Ю., Харченко В. Політичні режими сучасності і перехід до демократії. – Львів, 1999.
6. Конституційне право зарубіжних країн: Навчальний посібник / М. С. Горшеньова, К.О. Закоморна, В.О. Ріяка та інш. За заг. ред. В.О. Ріяки. – 2-ге вид., доп. і переробл. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 544 с.
7. Кухта Б. З історії української політичної думки: (Текст лекцій. Навч. посібник). – К.: Генеза, 1994. – 386 с.
8. Кухта Б. Політична влада та її рішення. – Львів: ЦИД, 2006. – 237 с.
9. Кухта Б., Теплоухова Н. Політичні еліти та політичне лідерство. – Львів: Кальварія, 1995.
10. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: підручник. – 2-ге вид., доп. та випр. – К.:Кобза, 2003.
11. Обушний М.І. Політологія: Довідник. – К.: Довіра, 2004. – 599 с.
12. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О. Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. – К.: вид-во "Ай-Бі", 2002. – 684с.
13. Основи демократії: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. А.Ф. Колодій. Третє видання, оновлене і доповнене. – Львів: Астролябія, 2009. – 832с.
14. Політична наука. Словник: категорії, поняття і терміни. За ред Б.Кухти. Львів, 2003.

15. Політологія. Кн. перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і політика // А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина, В. Харченко.– 2-е вид., перероб. та доп.–К.: Ельга, Ніка – Центр, 2003.– 664 с.
16. Політологія: навчальний посібник / М.А. Бучин, О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук та ін.; За заг. ред. М.П. Гетьманчука. – Львів: НТШ, 2010. – 232 с.;
17. Політологія: Навч. посібник / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, В.В. Гулай, С. І. Дорошенко, І. Р. Малик, О.Ю. Мороз, Р.Я. Пасічний, О.В. Піскорський, П.П. Ткачук, В. І. Харченко. – Серія "Дистанційне навчання". – № 28. – Львів: Вид-во Національного університету "Львівська політехніка", 2005. – 360 с.
18. Політологія : підручник для курсантів вищих військових навчальних закладів Збройних Сил України / За заг. ред. В.Ф. Смолянюка. – 1-ше видання, – Вінниця: Нова книга, 2002. – 446 с.
19. Політологія: Підручник / І.С.Дзюбко, К.М.Левківський, В.П.Андрущенко та ін. – Київ: Вища школа, 2000. -- 415 с.
20. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – К. : Вид. центр "Академія", 2001. – 528 с.
21. Політологія у схемах, таблицях та визначеннях: Навчальний посібник для курсантів та студентів вищих військових навчальних закладів /За ред. Гетьманчука М.П. – Львів: Військовий інститут, 2003. – 273 с.
22. Прикладна політологія: навч. посіб. / За ред. В.П. Горбатенка. – К.: ВЦ "Академія", 2008. – 427 с.
23. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи. Інституційний вимір. – Львів, 2004.
24. Теорія парламентаризму: навчальний посібник / М.А. Бучин, У.В. Ільницька, Л.О. Кучма, Я.Б. Турчин. – Львів: Видавництво НУ «ЛП», 2011. – 392 с.
25. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник. – 3-тє вид., доп. та випр. – Львів: Новий світ – 2007. – 360 с.
26. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К.: Либідь, 2002. – 576 с.
27. Щербак Ю. Україна: виклик і вибір. Перспективи України в глобалізованому світі ХХІ ст. – К., 2003.
28. Юрій М.Ф. Основи політології: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2005. – 336 с.